

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ І.А. Колесник

« _____ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 2.4.2. ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ
денної та заочної форми навчання**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Київ - 2019

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» для підготовки докторів філософії наукової спеціальності 053 «Психологія».

Розробник програми: кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Калюжна Є.М.

Рецензенти:

Раєвська Я.М., доктор психологічних наук, професор кафедри психології Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Ортікова Н.В., доктор філософії, старший викладач кафедри психології Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Затверджено на засіданні кафедри психології.
Протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри психології

Пріб Г.А.

(прізвище, підпис)

*Завідувач відділу навчально-методичної роботи,
ліцензування та акредитації освітньої діяльності*

Завиніченко Л.М.

(прізвище, підпис)

Завідувач науково-дослідної частини

Пахомова М.В.

(прізвище, підпис)

©Калюжна Є.М., 2019

©Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
(ІПК ДСЗУ), 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Форма навчання	
		денна	заочна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>	Цикл професійної підготовки: за вибором аспіранта	
		Рік підготовки	
		-	II-й
Змістових модулів – 4	Спеціальність <i>053 «Психологія»</i>	Семестр	
		-	III-IV-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
			20 год.
Розподіл годин для заочної форми навчання: аудиторних – 30 год.; самостійної роботи студента – 60 год.	Освітній ступінь: третій (освітньо-науковий) <i>доктор філософії</i>	Практичні	
		-	10 год.
		Семінарські	
		-	-
		Самостійна робота	
		-	50 год.
		Індивідуальні завдання	
		-	10 год.
Вид контролю			
-	іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – %;

для заочної форми навчання – %.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» є формування в аспірантів системи наукових понять та впорядкованих базових уявлень про сутнісні аспекти професійної діяльності особистості та психологічні особливості активності людини як суб'єкта праці.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія професійної діяльності» є:

- ознайомлення із категоріальним апаратом, методологічними принципами, методами психології професійної діяльності;
- формування цілісного уявлення про специфіку психології професійної діяльності як сфери знання та її місце у структурі наук про людину;
- оволодіння навичками застосування теоретичних знань у різних галузях прикладної психології: проведення процедур профорієнтації, профвідбору, професіографування та профконсультування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспіранти набувають таких **компетентностей**:

Загальні (універсальні) компетентності:

- вільне володіння державною мовою;
- креативні здібності;
- уміння працювати у команді;
- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність до критики та самокритики;
- знання теоретико-методологічних основ наукової творчості;
- навички пошуку та опрацювання наукового матеріалу;
- комп'ютерні навички (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office, Power Point при виконанні індивідуальних завдань та самостійної роботи
- уміння самостійно встановлювати й розв'язувати завдання, пов'язані з власною дослідницькою роботою.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- знання теоретико-методологічної бази психології професійної діяльності;
- сформованість уявлення про специфіку психології професійної діяльності;
- обізнаність щодо принципів дослідження професійної діяльності;
- розуміння психологічної сутності професійної діяльності людини;
- розуміння мотивів, що спонукають до професійної діяльності;
- знання основ професіографічного аналізу та профвідбору;
- орієнтування у методах психологічного аналізу професійної діяльності;
- наявність досвіду розробки рекомендацій і програм з удосконалення і підвищення ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній трудовій діяльності;
- знання етики та деонтології наукового дослідження в психології.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Професійна діяльність як предмет психологічного вивчення.

Тема 1. Професійна діяльність та її психологічна структура.

Поняття про діяльність. Мета і результат діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності та процес їх засвоєння. Перенесення та інтерференція навичок. Основні різновиди діяльності. Поняття професійної діяльності. Визначення і співвідношення понять “професія”, “спеціальність”, “кваліфікація”, “посада”. Психологічне тлумачення професії, спеціальності, посади. Основні характеристики професійної діяльності. Аспекти професійної діяльності. Психологічні регулятори трудової діяльності. Психологічна структура професійної діяльності. Психологічні підстави класифікації професій. Системи професій за предметом праці. Види професій за метою праці. Типи професій за умовами праці. Групи професій за засобами і знаряддями праці.

Тема 2. Етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.

Динаміка становлення людини як суб'єкта професійної діяльності. Рівні професіоналізму (за А.К.Марковою). Етапи опанування професії. Періодизація професійного розвитку за Дональдом С'юпером). Основні фази життя після дитинства (за Б.Лівехуд). Основні кризи дорослішання (за Г.Шихі). Динаміка ціннісно-сислової сфери особистості (за Б.Лівехуд). Типологія життєвих криз (за Е.Ф.Зеєром). Чинники (фактори) криз професійного розвитку особистості (за Е.Ф.Зеєром). Основні фази криз професійного розвитку (за Е.Ф.Зеєром). Концептуальні рівні психологічної допомоги особистості у професійному становленні.

Змістовий модуль 2. Аспекти психологічного аналізу професійної діяльності.

Тема 3. Проблема психологічної готовності та придатності особистості до професійної діяльності.

Поняття про стан готовності до діяльності. Визначення і співвідношення понять «психологічна готовність» та «професійна придатність». Структура психологічної готовності до професійної діяльності. Складові професійної придатності особистості. Процес формування психологічної готовності особистості до професійної діяльності. Поняття професійної підготовки. Формування професійних знань, вмінь та навичок. Етапи професійної підготовки. Фактори професійної підготовки. Поняття професійної компетентності особистості. Складові професійної компетентності. Головні аспекти розвитку професійної компетентності особистості. Психолого-педагогічні умови формування професійної компетентності особистості.

Тема 4. Психологічні аспекти мотивації професійної діяльності.

Поняття мотивів і стимулів діяльності. Мотиви вибору професії та необхідність їх дослідження. Загальна характеристика змістовних теорій мотивації. Загальна характеристика процесуальних теорій мотивації. Види мотивів професійної діяльності. Проблема полімотивованості професійної діяльності. Типологія мотивації працівника. Мотивація і кар'єра (етапи кар'єри, типи кар'єрних орієнтацій). Умови ефективної професійної діяльності Критерії аналізу мотивації професійної діяльності. Види стимулювання працівника. Методи дослідження мотивів професійної діяльності.

Тема 5. Психологічні механізми формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Поняття індивідуального стилю професійної діяльності. Співвідношення стилю професійної діяльності та здібностей. Стили професійної діяльності. Етапи формування психологічних систем професійної діяльності (за В.А.Шадріковим). Психологічні аспекти формування індивідуального стилю діяльності (В.С.Мерлін). Загальна схема оволодіння професійною діяльністю. Механізми формування індивідуального стилю діяльності: адаптація, компенсація, корекція. Вибір індивідуального стилю професійної діяльності.

Змістовий модуль 3. Психологічні проблеми працездатності суб'єкта професійної діяльності.

Тема 6. Психологічні проблеми адаптації особистості до умов і вимог професійної діяльності.

Визначення і співвідношення процесів психічної та професійної адаптації. Поняття виробничої адаптації. Цілі виробничої адаптації. Аспекти трудової адаптації. Психологічні механізми адаптації особистості до умов професійної діяльності. Класифікація видів професійної адаптації. Етапи професійної адаптації. Стадії професійної адаптації. Основні умови та чинники адаптації молодих фахівців. Психологічні фактори професійної дезадаптації. Адаптивні стратегії особистості на етапі професіоналізації. Критерії успішної професійної адаптації фахівця. Методи управління процесом виробничої адаптації.

Тема 7. Проблема професійного стресу та синдрому “професійного вигорання”.

Визначення та співвідношення понять “професійний стрес” і “професійне вигорання”. Співвідношення понять “емоційне вигорання” та “професійне вигорання”. Компоненти синдрому “професійного вигорання”. Стадії синдрому “професійного вигорання”. Аспекти професійного вигорання. Ознаки (симптоми) синдрому “професійного вигорання”. Фактори професійного вигорання. Методи дослідження професійного стресу та професійного вигорання. Рівні профілактики професійного стресу та СПВ. Засоби попередження і подолання “професійного вигорання”.

Тема 8. Проблема попередження професійних деструкцій.

Визначення і співвідношення понять «професійні деструкції» та «професійні деформації». Основні тенденції розвитку професійних деструкцій. Психологічні детермінанти професійних деструкцій особистості (об'єктивні, суб'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні). Рівні професійних деструкцій особистості: загально-професійні, спеціально-професійні, професійно-типологічні, індивідуальні (за Е.Ф.Зеєром). Психологічні методи і методики діагностики професійних деструкцій особистості. Засоби попередження професійних деструкцій особистості. Шляхи професійної реабілітації працівника (за Е.Ф.Зеєром).

Розділ 4. Профорієнтація та профвідбір як засоби оптимізації системи «людина – професія».

Тема 9. Профорієнтація як система супроводу професійного самовизначення особистості.

Сутність профорієнтаційної роботи. Співвідношення понять “профорієнтація”, “професійне самовизначення”, “кар'єра”. Мета профорієнтаційної роботи. Завдання профорієнтаційної роботи. Форми профорієнтаційної роботи. Основні методи профорієнтації. Стратегії профорієнтаційної роботи. Переваги та недоліки тестологічного підходу у профорієнтаційній роботі. Поняття професійного самовизначення особистості. Етапи професійного самовизначення особистості. Основи професійного консультування: специфіка, мета і завдання. Методи психологічної діагностики професійних здібностей та професійно значущих якостей особистості. Методи активізації професійного і особистісного самовизначення особистості.

Тема 10. Основи професіографування та профвідбору.

Визначення і співвідношення понять “професіограма”, “психограма”. Поняття професійно важливих якостей діяльності. Типи професіограм: інформаційні, орієнтовно-діагностичні, конструктивні, методичні, діагностичні (за Є.М.Івановою). Підходи до змісту і структури професіограм (за А.К.Марковою). Основні вимоги до професіограм. Методи і схеми професіографування. Аналітична професіограма та загальна схема профвідбору. Психологічні методи відбору персоналу. Переваги та обмеження використання тестів з метою профвідбору. Основні етапи профвідбору в організації. Основні напрямки роботи з претендентами. Системний аналіз професійної діяльності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістовних модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивідуальна робота
90	20	-	10	50	10	
Модуль I						
Змістовий модуль 1.						
Професійна діяльність як предмет психологічного вивчення.						
<i>Тема 1.</i> Професійна діяльність та її психологічна структура.	10	2	-	1	7	-
<i>Тема 2.</i> Етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.	10	2	-	1	7	-
Разом за змістовим модулем 1	20	4	-	2	14	-
Змістовий модуль 2.						
Аспекти психологічного аналізу професійної діяльності.						
<i>Тема 3.</i> Проблема психологічної готовності та придатності особистості до професійної діяльності.	8	2	-	1	5	-
<i>Тема 4.</i> Психологічні аспекти мотивації професійної діяльності.	6	2	-	1	3	-
<i>Тема 5.</i> Психологічні механізми формування індивідуального стилю професійної діяльності.	6	2	-	1	3	-
Разом за змістовим модулем 2	20	6	-	3	11	-
Змістовий модуль 3.						
Психологічні проблеми працездатності суб'єкта професійної діяльності.						
<i>Тема 6.</i> Психологічні проблеми адаптації особистості до умов і вимог професійної діяльності.	8	2	-	1	5	-
<i>Тема 7.</i> Проблема професійного стресу та синдрому "професійного вигорання".	6	2	-	1	3	-
<i>Тема 8.</i> Проблема попередження професійних деструкцій.	6	2	-	1	3	-
Разом за змістовим модулем 3	20	6	-	3	11	-
Змістовий модуль 4.						
Профорієнтація та профвідбір як засоби оптимізації системи «людина – професія».						
<i>Тема 9.</i> Профорієнтація як система супроводу професійного самовизначення особистості.	10	2	-	1	7	-
<i>Тема 10.</i> Основи професіографування та профвідбору.	10	2	-	1	7	-
Разом за змістовим модулем 4	20	4	-	2	14	-
Усього годин за модулем I	80	20	-	10	50	-
Модуль II						
ІНДЗ	10	-	-	-	-	10
Усього годин:	90	20	-	10	50	10
Підсумковий контроль – іспит						

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Професійна діяльність та її психологічна структура.

1. Дайте визначення понять «діяльність», «професійна діяльність» та назвіть основні види діяльності людини.
2. Визначте співвідношення понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада».
3. Назвіть основні характеристики та аспекти професійної діяльності.
4. Розкрийте психологічну структуру професійної діяльності.
5. Назвіть психологічні підстави класифікації професій.

Література: [2; 3; 5; 8; 10; 11; 12].

Тема 2. Етапи розвитку суб'єкта професійної діяльності.

1. Назвіть етапи розвитку людини як суб'єкта професійної діяльності.
2. Охарактеризуйте рівні професіоналізму особистості (за А.К.Марковою).
3. Розкрийте періодизацію професійного розвитку особистості (за Дональдом С'юпером).
4. Назвіть чинники кризи професійного розвитку особистості та її фази (за Е.Ф.Зеєром).
5. Охарактеризуйте концептуальні рівні допомоги людині у професійному становленні.

Література: [2; 6; 7; 9; 12; 14; 15].

Тема 3. Проблема психологічної готовності та придатності особистості до професійної діяльності.

1. Визначте співвідношення понять «психологічна готовність» та «професійна придатність».
2. Назвіть основні складові структури психологічної готовності особистості до професійної діяльності.
3. Назвіть етапи та фактори професійної підготовки.
4. Розкрийте сутність поняття компетентності особистості та назвіть її основні складові.
5. Назвіть головні аспекти розвитку професійної компетентності особистості та психолого-педагогічні умови її формування.

Література: [2; 4; 7; 7; 9; 11; 13].

Тема 4. Психологічні аспекти мотивації професійної діяльності.

1. Дайте визначення понять «мотив» і «стимул» діяльності.
2. Надайте загальну характеристику змістовних теорій мотивації та назвіть їх представників.
3. Надайте загальну характеристику процесуальних теорій мотивації та назвіть їх представників.
4. Назвіть підстави для класифікації мотивів професійної діяльності.
5. Охарактеризуйте методи дослідження мотивів професійної діяльності.

Література: [1; 4; 8; 9; 12; 14; 15].

Тема 5. Психологічні механізми формування індивідуального стилю професійної діяльності.

1. Дайте визначення поняття «індивідуальний стиль діяльності».
2. Визначте співвідношення стилю професійної діяльності та здібностей.
3. Назвіть види стилів професійної діяльності.
4. Охарактеризуйте основні психологічні аспекти формування індивідуального стилю професійної діяльності (В.С.Мерлін).
5. Розкрийте механізми формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Література: [2; 4; 7; 8; 9; 11; 13].

Тема 6. Психологічні проблеми адаптації особистості до умов і вимог професійної діяльності.

1. Визначте співвідношення процесів психічної та професійної адаптації.
2. Назвіть види виробничої адаптації та її цілі.
3. Назвіть аспекти і психологічні механізми адаптації особистості до умов професійної діяльності.
4. Охарактеризуйте умови та чинники адаптації молодих фахівців до нового професійного середовища.
5. Назвіть етапи і стадії професійної адаптації особистості та критерії її успішності.

Література: [1; 3; 4; 8; 10; 11; 12].

Тема 7. Проблема професійного стресу та синдрому “професійного вигорання”.

1. Визначте співвідношення понять “професійний стрес” та “професійне вигорання”, “емоційне вигорання” та “професійне вигорання”.
2. Назвіть компоненти і стадії синдрому “професійного вигорання”.
3. Охарактеризуйте ознаки та чинники синдрому “професійного вигорання”.
4. Назвіть методи дослідження професійного стресу та професійного вигорання.
5. Назвіть рівні профілактики синдрому професійного вигорання.

Література: [1; 3; 5; 8; 9; 11; 14].

Тема 8. Проблема попередження професійних деструкцій.

1. Визначте співвідношення понять «професійні деформації» та «професійні деструкції».
2. Розкрийте основні тенденції розвитку професійних деструкцій особистості працівника.
3. Назвіть психологічні детермінанти професійних деструкцій особистості.
4. Охарактеризуйте рівні професійних деструкцій особистості (за Е.Ф.Зеєром).
5. Назвіть психологічні методи діагностики і попередження професійних деструкцій особистості.

Література: [2; 3; 5; 8; 10; 11; 12].

Тема 9. Профорієнтація як система супроводу професійного самовизначення особистості.

1. Визначте співвідношення понять «профорієнтація», «професійне самовизначення», «кар'єра».
2. Сформулюйте мету і завдання профорієнтаційної роботи та розкрийте її сутність.
3. Охарактеризуйте основні напрямки профорієнтаційної роботи.
4. Дайте характеристику форм і методів профорієнтаційної роботи.
5. Назвіть методи психологічної діагностики професійних здібностей та професійно значущих якостей особистості.

Література: [3; 5; 6; 8; 11; 12; 15].

Тема 10. Основи професіографування та профвідбору.

1. Визначте співвідношення понять «професіограма», «психограма», «професійно важливі якості».
2. Назвіть типи професіограм та охарактеризуйте підходи до їх змісту і структури (за Є.М.Івановою).
3. Охарактеризуйте методи і схеми професіографування.
4. Розкрийте загальну схему та етапи профвідбору.
5. Назвіть методи психодіагностики професійних здібностей та професійно значущих якостей особистості.

Література: [1; 2; 3; 6; 8; 13; 15].

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми та завдання	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Професійна діяльність та її психологічна структура. Завдання: Підготувати презентацію на тему: “Психологічні підходи до класифікації трудової та професійної діяльності”.	-	7
2.	Тема 2. Етапи розвитку людини як суб’єкта професійної діяльності. Завдання: Підготувати доповідь на тему: «Динаміка становлення людини як професіонала».	-	7
3.	Тема 3. Проблема психологічної готовності та придатності особистості до професійної діяльності. Завдання: Підготуватися до тестової роботи на тему: «Методи профорієнтації та профвідбору»	-	5
4.	Тема 4. Психологічні аспекти мотивації професійної діяльності. Завдання: Скласти психодіагностичний комплекс з дослідження мотивації професійної діяльності особистості (професія – за вибором студента).	-	3
5.	Тема 5. Психологічні механізми формування індивідуального стилю професійної діяльності. Завдання: Підготувати презентацію на тему: «Психологічні аспекти формування індивідуального стилю діяльності»	-	3
6.	Тема 6. Психологічні проблеми адаптації особистості до умов і вимог професійної діяльності. Завдання: Скласти програму психологічного моніторингу процесу професійної адаптації молодих спеціалістів.	-	5
7.	Тема 7. Проблема професійного стресу та синдрому «професійного вигорання». Завдання: Створити психодіагностичний комплекс для дослідження синдрому «професійного вигорання» (професія – за вибором студента).	-	3
8.	Тема 8. Проблема попередження професійних деструкцій. Завдання: Підготувати презентацію на тему: «Психологічні детермінанти професійних деструкцій».	-	3
9.	Тема 9. Профорієнтація як система супроводу професійного самовизначення особистості. Завдання: Розробити програму профорієнтаційної роботи з учнями-старшокласниками.	-	7
10.	Тема 10. Психологічні основи професіографування та профвідбору. Завдання: Скласти професіограму конкретної професії (професія – за вибором студента).	-	7
Разом		-	50

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів (СРС) – це основна форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, що здійснюється на аудиторних і позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі. Метою СРС є формування у студентів умінь самостійно поповнювати свої знання та вільно орієнтуватися у потоці інформації.

У процесі самостійної роботи студенти оволодівають вміннями і навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами, довідковою літературою;
- роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою літературою;
- конспектування літературних джерел;
- написання рефератів за проблематикою курсу.

Науково-інформаційні завдання як форма СРС покликані висвітлити прогресивні способи добування й використання теоретичних знань з конкретної проблемної теми курсу. Головна мета цього типу СРС – виявлення та доведення фундаментальних залежностей у вигляді теорій, законів, понять, фактів.

Науково-проектні завдання як форма СРС спрямовані на розкриття нормотворчої функції, подання наукової інформації у прийнятих соціальних формах-взірцях, це – інструкції, програми, методики, технології, правила. Мета цього типу завдань – залучення студентів до соціального нормотворення, навчання їх теорії і практики наукового проектування.

Світоглядно-рефлексивні завдання як форма СРС являють собою засіб, за допомогою якого відбувається розширення світобачення студентів, прискорення їх духовного розвитку та виявлення шляхів професійного самоствердження. Метою цього типу СРС є ціннісно-естетичне наповнення та розгортання процесів критичної і творчої рефлексії здобутого у довірливих взаємостосунках з викладачем.

Зміст навчального курсу передбачає сім складових: установчо-мотиваційний; теоретико-пошуковий; консультативно-смісловий; соціально-адаптивний; системно-довідковий; корекційно-рефлексивний; підсумковий.

Усі вище вказані форми навчання містять у собі самостійну роботу студентів під керівництвом викладача, метою якої є закріплення засвоєних на лекції знань, умінь та навичок, а також активізації науково-дослідної роботи студентства, що повинно сприяти більш ґрунтовному засвоєнню достатньо доступного матеріалу і додаткової інформації, а також виконання творчих робіт.

Методи самостійного навчання є системою цілеспрямованих дій викладача, які:

- організовують пізнавальну та практичну діяльність студентів;
- спрямовують студентів на засвоєння знань і формування необхідних умінь, навичок та на загальний розвиток;
- спонукають студентів до засвоєння необхідних знань, формування вмінь, навичок, розвитку уваги, пам'яті, мислення.

Зміст самостійної роботи з дисципліни складає:

1. Самостійне опрацювання тематичного матеріалу з навчального курсу.
2. Підготовка до семінарських та практичних занять.
3. Самостійна розробка тестових завдань відповідно до тематики курсу.
4. Конспектування першоджерел.
5. Написання рефератів.
6. Підготовка презентацій.
7. Ведення термінологічного словника.

Самостійна робота передбачає написання **рефератів** з проблематики курсу.

За своїм змістом реферат має відповідати обраній темі. Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним. Обсяг реферату, як правило, у межах 10-12 сторінок формату А4. Писати текст слід на одному боці аркуша, розбірливо, без помилок. У разі потреби слід робити посторінкові виноски.

Останнім розділом реферату повинні бути висновки, в яких студент узагальнює викладений матеріал і формулює свої думки з приводу опрацьованої проблеми. До реферату має бути доданий список використаної літератури, складений відповідно до існуючих стандартів і вимог.

За структурою реферат складається із короткого вступу, двох або трьох розділів, основної частини, висновків та списку використаної літератури. План написання реферату повинен мати внутрішню єдність і логіку, враховувати актуальність проблеми, її наукову розробленість та практичну значимість.

Основна частина обсягом до 10 сторінок комп'ютерного тексту, викладеного у двох-трьох розділах, повинна містити виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання реферату; розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел; визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню; аналізуються практичні матеріали, тенденції розвитку та особливості, притаманні сучасній психологічній науці. На основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою реферату. При цьому студент має виявити самостійність та ініціативу.

Висновки є завершальним етапом написання реферату. Вони повинні містити короткі підсумки за результатами проведеного дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін; перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми; отримані якісні та кількісні показники; варіанти реалізації запропонованих заходів.

Реферат виконується державною (українською) мовою. Викладення повинно мати науковий характер, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, логічно послідовний. Пряме переписування матеріалів з літератури неприпустиме.

Оформлення реферату має відповідати встановленим науковим стандартам і вимогам.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Для денної форми навчання

№ з/п	Зміст завдання	Кількість балів
1.	Добір психодіагностичного інструментарію для вирішення конкретного практичного завдання у межах проблематики курсу (тема – за вибором аспіранта) <i>Термін виконання: під час підготовки до семінарських/практичних занять.</i>	3
2.	Проведення групової психодіагностики за допомогою дібраного діагностичного інструментарію для вирішення конкретного практичного завдання у межах проблематики курсу (тема – за вибором аспіранта) <i>Термін виконання: згідно з розкладом під час проведення семінарських/практичних занять.</i>	3
3.	Здійснення кількісно-якісної обробки та інтерпретації результатів проведеного психодіагностичного дослідження для вирішення конкретного практичного завдання у межах проблематики курсу (тема – за вибором аспіранта) <i>Термін виконання: згідно з розкладом під час проведення семінарських/практичних занять.</i>	2
4.	Презентація проекту рішення конкретного практичного завдання на вибір аспіранта у межах проблематики курсу. <i>Термін виконання: згідно з розкладом під час проведення семінарських/практичних занять.</i>	2
Усього		10

Для заочної форми навчання контрольна робота

1. Скласти програму психологічного моніторингу процесу професійної адаптації молодих спеціалістів.
2. Розробити рекомендації з попередження і подолання конфліктних ситуацій у виробничих колективах.
3. Дібрати психодіагностичний комплекс з дослідження мотивації професійної діяльності особистості аспіранта).
4. Запропонувати програму психотренінгу з підвищення мотивації професійного самовдосконалення особистості.
5. Сформулювати основні принципи і шляхи побудови іміджу професіонала (професія – за вибором аспіранта).
6. Створити психодіагностичний комплекс з дослідження “синдрому професійного вигорання” (професія – за вибором аспіранта).
7. Скласти програму психологічного тренінгу, спрямованого на розвиток лідерських здібностей особистості.
8. Розробити програму профорієнтаційної роботи з учнями-старшокласниками в умовах навчального процесу.
9. Скласти програму психологічного супроводу професійного самовизначення старшокласників в умовах навчального процесу.
10. Запропонувати орієнтовну схему професійної консультації (зміст консультації – за вибором аспіранта).

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота виконується державною (українською) мовою.

Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 15 сторінок комп'ютерного тексту.

Контрольна робота має бути оформлена належним чином (див. Калюжна Є.М. Методичні рекомендації до написання та оформлення контрольних робіт для здобувачів освітніх ступенів зі спеціальності 053 «Психологія». Київ: ІПК ДСЗУ, 2020. 32 с. URL: <http://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Rekomendatsii-do-kontrolnykh-robit-053-2020-1.pdf>).

Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але не пізніше як за 30 днів до початку сесії, передбаченої навчальним планом.

ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансфертною системою:

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Бали за ECTS
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46
C (добре)		40 - 43
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 - 39
E (достатньо)		30 - 34
FХ (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 - 29
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17

У разі отримання незадовільної оцінки, аспірант повинен усунути виявлені в роботі недоліки і недоробки і повторно захистити її в установленій викладачем строк.

Аспірант, який своєчасно не виконав контрольної роботи або якщо його робота не зарахована за результатами її виконання, не допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання аспірантів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні засоби і технології:

- лекція (ознайомлювальна, проблемно-пошукова, узагальнююча);
- евристична бесіда;
- «мозковий штурм»;
- моделювання (образно-символічне, концептуальне, структурно-логічне);
- опрацювання першоджерел;
- ведення термінологічного словника;
- індивідуальні консультації.

Основною формою проведення навчальних занять є лекція, при проведенні якої чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага аспірантів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи аспірантів є чіткий контроль відвідування занять та заохочення навчальної активності.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Накопичення балів аспірантами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі *двох основних видів контролю*:

1) *поточного* (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремої теми чи модуля під час вивчення курсу):

- усне тематичне опитування;
- модульні контрольні роботи;
- поточне тестування.

2) *підсумкового* (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу):

- семестровий залік/екзамен;
- підсумкові контрольні роботи;
- підсумкове тестування.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни відповідно до календарного плану.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, уміння самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал.

Об'єктами поточного контролю знань аспірантів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу курсу;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль передбачає:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій;
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи.

Підсумковий контроль (іспит) передбачає виконання усних та письмових завдань. На іспит виносяться вузлові питання, типові та комплексні задачі, завдання, що потребують творчого підходу і вміння синтезувати отримані знання.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

для денної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота										Підсумковий тест (іспит)	Сума
Модуль I											
Лекції та практичні/семінарські заняття											
75											
Змістовий модуль 1, 2					Змістовий модуль 3, 4					25	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
8	8	8	8	8	7	7	7	7	7		

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота										Підсумковий тест (іспит)	Сума
Модуль I											
Лекції та практичні/семінарські заняття											
50											
Змістовий модуль 1, 2					Змістовий модуль 3, 4					50	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Оцінювання знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про навчальні досягнення студентів та про ефективність праці викладача.

Перевірка знань може здійснюватися в усній та письмовій формі. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням принципів систематичності, диференційованості, об'єктивності.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, підсумовувати.

У процесі перевірки знань використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Критично-розрахунковий максимум для допуску до іспиту – 75 балів (денна форма навчання), 50 балів (заочна форма навчання).

За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення розрахункового мінімуму балів – 60 балів.

Методи контролю плануються у письмовій формі. Невід'ємною частиною контролю є наявність у студентів конспекту лекцій та відвідування занять, а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Модульні контрольні

роботи складаються з теоретичних питань, ситуаційних, і творчих завдань, тестів різного рівня складності. Ці завдання поєднуються у пропорції, яка логічно врівноважує теоретичну і практичну складову роботи.

Іспит здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 25 балів (денна форма навчання) та 50 балів (заочна форма навчання), складається з теоретичних питань, практичних завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A);

82-89 балів – **добре** (B);

75-81 балів – **добре** (C);

68-74 балів – **задовільно** (D);

60-67 балів – **задовільно** (E);

35-59 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);

1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях:

Оцінка «відмінно» (5 балів):

- свідоме, глибоке і повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре» (4 бали):

– свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент здатен виправити після зауважень або за допомогою викладача;

- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно» (3 бали):

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, несамостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»: (0-2 бали):

- відсутність знань, умінь та навичок;
- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання:

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- повне, правильне, змістовне виконання завдання;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- послідовне, лаконічне виконання завдання;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність у застосуванні набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність виконання завдання;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- неповне виконання завдання;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- навчально-методичний комплекс дисципліни (навчальна програма, робоча програма, комплекс контрольних робіт);
- навчально-методичні видання;
- комплекс тестових завдань;
- лекції-презентації;
- ілюстрації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

12. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Визначення психології професійної діяльності.
2. Основна проблематика психології професійної діяльності.
3. Завдання психології професійної діяльності.
4. Методологічні принципи психології професійної діяльності.
5. Методи психології професійної діяльності.
6. Поняття професійної діяльності.
7. Визначення і співвідношення понять “професійна діяльність” і “професія”.
8. Основні характеристики професійної діяльності.
9. Психологічні ознаки професійної діяльності.
10. Психологічна структура професійної діяльності.
11. Психологічні регулятори професійної діяльності.
12. Поняття індивідуального стилю діяльності та механізми його формування.
13. Структура і види стилів професійної діяльності.
14. Визначення понять “спеціальність”, “кваліфікація”, “посада”.
15. Поняття і сутність виробничого конфлікту.
16. Психологічні аспекти професійної діяльності.
17. Фази синдрому “професійного вигорання”.
18. Компоненти синдрому “професійного вигорання”.
19. Методи профілактики синдрому “професійного вигорання”.
20. Класифікація трудових конфліктів.
21. Сутність і причини кризи психотехнічного підходу.
22. Джерела і чинники конфліктів у трудовому колективі.
23. Структура і динаміка трудових конфліктів.
24. Функції трудових конфліктів.
25. Стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях.
26. Поняття професійної деструкції та її психологічні детермінанти.
27. Рівні професійних деструкцій.
28. Поняття виробничої адаптації та її цілі.
29. Класифікація видів професійної адаптації.
30. Аспекти трудової адаптації.
31. Психологічні підстави класифікації професій.
32. Етапи професійної адаптації.
33. Системи професій за предметом праці.
34. Види професій за метою праці.
35. Групи професій за засобами і знаряддями праці.
36. Психологічні аспекти формування індивідуального стилю діяльності.
37. Типи професій за умовами праці.
38. Поняття професійної компетентності та її складові.
39. Етапи розвитку людини як суб’єкта праці.
40. Визначення і співвідношення понять “професіограма” і “психограма”.
41. Основні чинники кризи професійного розвитку особистості.
42. Поняття професійно важливих якостей діяльності.
43. Фази кризи професійного розвитку.

44. Типи професіограм (за Є.М.Івановою).
45. Мотиви вибору професії та необхідність їх дослідження.
46. Підходи до змісту і структури професіограм (за А.К.Марковою).
47. Види мотивів професійної діяльності.
48. Основні вимоги до професіограм.
49. Загальна характеристика змістовних теорій мотивації.
50. Методи професіографування.
51. Загальна характеристика процесуальних теорій мотивації.
52. Загальна схема профвідбору.
53. Критерії аналізу мотивації професійної діяльності.
54. Сутність, мета і завдання профорієнтаційної роботи.
55. Поняття функціональних станів у діяльності працівника.
56. Основні стратегії і методи профорієнтаційної роботи.
57. Загальна характеристика напруженості та складності праці.
58. Психологічна готовність до професійної діяльності та її структура.
59. Визначення та співвідношення понять “професійний стрес” і “професійне вигорання”.
60. Професійна придатність особистості та її складові.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности: учебное пособие / Е.М.Иванова. – М.: ПЕР СЭ, 2006. – 382 с.
2. Иванова Е.М. Основы психологического изучения профессиональной деятельности: Учебное пособие / Е.М.Иванова. – М., 2005. – 208 с.
3. Калюжна Є.М. Психологія праці: Навчально-методичний посібник / Є.М.Калюжна. – Запоріжжя: Інтерпрінт, 2009. – 96 с.
4. Кулініч І.О. Психологія управління: навчальний посібник / І.О.Кулініч. – 2-ге вид., доп. – К.: Знання, 2008. – 292 с.
5. Лукашевич Н.П. Психология труда: Учебное пособие / Н.П.Лукашевич, И.В.Сингаевская, Е.И.Бондарчук. – К.: МАУП, 2004. – 112 с.
6. Мазяр О.В., Кириченко В.В. Психологія праці: модульний курс: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 190 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: навч. посібник / Л.Е.Орбан-Лембрик. – 2-ге вид., доп. – К.: Знання, 2010. – 544 с.
8. Рибалка В.В. Психологія праці особистості: навчально-методичний посібник / В. В. Рибалка. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2006. – 60 с.

Додаткова:

9. Батаршев А. В. Базовые психологические свойства и профессиональное самоопределение личности: Практическое руководство по психологической диагностике / А.В.Батаршев. – СПб.: Речь, 2005. – 208 с.
10. Васильев Н. Н. Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике / Н.Н.Васильев. – СПб.: Речь, 2007. – 283 с.
11. Душков Б.А. Психология труда, профессиональной, информационной и организационной деятельности: учебное пособие / Б.А.Душков, А.В.Королев, Б.А.Смирнов; под ред. Б.А.Душкова. – М.: Академический Проект: Фонд «Мир», 2005. – 848 с.
12. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов / Э.Ф.Зеер. – 4-е изд., перераб., доп. – М.: Академ. проспект; Фонд «Мир», 2006. – 336 с.
13. Климов Е. А. Психология профессионала: Избр. психол. труды / Е.А.Климов. – М.: Изд-во Московского психолого-социального ин-та; Воронеж: Изд-во НПО "МОДЭК", 2003. – 456 с.
14. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности / Под ред. Г.С.Никифорова, М.А.Дмитриевой, В.М.Снеткова. – СПб.: Речь, 2001.
15. Романова Е. С. 99 популярных профессий. Психологический анализ и профессиограммы / Е.С. Романова. – 2-е изд. СПб.: Питер, 2007. – 464 с.
16. Сыманюк Э. Э. Психология профессионально обусловленных кризисов / Э.Э.Сыманюк. – М.: Изд-во Моск. психолого-социальн. ин-та; Воронеж: Изд-во НПО "МОДЭК", 2004. – 320 с.
17. Шнейдер Л.Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг: Учеб. пособ./ Л.Б.Шнейдер. – Москва-Воронеж: МПСИ: Модэк, 2004. – 600 с.

Інформаційні ресурси:

18. Пряжников Н.С. Психология труда: Электронный ресурс / Н.С.Пряжников, Е.Ю.Пряжникова. – Академия, 2009. – Режим доступа: <http://www.flogiston.ru/blog/psytrud>
19. Толочек В.А. Современная психология труда: Учебное пособие / В.А.Толочек. – СПб.: Питер, 2005. – 479 с. – Режим доступа: <http://www.alleng.ru/d/psy/psy123.htm>.
20. <http://uaorpp.com.ua/read/86/> - сайт Української асоціації організаційних психологів та психологів праці

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	6
4. Структура навчальної дисципліни	9
5. Теми практичних занять	10
6. Самостійна робота	13
7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання	16
8. Методи навчання	18
9. Методи контролю	19
10. Розподіл балів, які отримують студенти	20
11. Методичне забезпечення	22
12. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю знань	23
13. Рекомендована література	25

Навчально-методичне видання

Калюжна Євгенія Миколаївна

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Відповідальний за випуск Л.М. Завиніченко
Комп'ютерний набір Є.М. Калюжна

Підписано до друку 04.09.2019. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний. Ум. друк. арк.
Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої
продукції. Серія ДК №1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85